

Accountantsverslag 2021

Gemeente Valkenburg aan de Geul

1 juli 2022

Aan de gemeenteraad van
Gemeente Valkenburg aan de Geul
Geneindestraat 4
6301 HC Valkenburg aan de Geul

Heerlen, 1 juli 2022

Betreft: accountantsverslag 2021

Geachte leden van de gemeenteraad,

U hebt ons opdracht gegeven de jaarrekening 2021, welke onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders is opgesteld, te controleren. Onze belangrijkste bevindingen voortvloeiend uit de door ons uitgevoerde werkzaamheden vindt u in het accountantsverslag bij deze brief.

Onderdelen en reikwijdte accountantsverslag

Dit verslag vat onze belangrijkste bevindingen vanuit onze accountantscontrole samen. Daarnaast gaan wij nader in op een aantal formele aspecten die samenhangen met onze controlewerkzaamheden.

Onze aanbevelingen hebben veelal betrekking op geconstateerde onvolkomenheden of leemten. In het algemeen wordt daardoor voorbijgegaan aan de vele goed georganiseerde activiteiten en processen binnen uw organisatie.

Onze bevindingen vloeien voort uit onze werkzaamheden als onderbouwing van ons oordeel. Deze werkzaamheden zijn gericht op het afgeven van een controleverklaring bij de jaarrekening en zijn derhalve niet primair gericht op het onderkennen van alle aandachtspunten in de administratieve organisatie en interne beheersing, inclusief de procedures die zijn gericht op de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde informatiesystemen.

Verder is onze controle niet specifiek gericht op het ontdekken van mogelijke onregelmatigheden, waaronder fraudes. Hadden wij een specifiek onderzoek ingesteld, dan waren ons mogelijk aanvullende zaken ter kennis gekomen die wij zouden hebben gerapporteerd.

Wij streven ernaar om belangrijke tekortkomingen of aandachtspunten niet op zichzelf maar altijd met een passende oplossingsrichting aan u te rapporteren. Uiteraard zijn wij bereid om u verder te begeleiden in het realiseren van oplossingen rondom belangrijke aanbevelingen of aandachtspunten.

Wij bedanken de medewerkers van uw organisatie voor de open en constructieve samenwerking bij het verrichten van onze controlewerkzaamheden en de totstandkoming van onze rapportage.

Tot slot

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn geweest. Graag bespreken wij dit verslag met u. Mocht u op enig moment nog nadere vragen hebben over de inhoud van dit verslag, neem dan gerust contact met ons op.

Met vriendelijke groet,
RSM Netherlands Accountants N.V.

WAS GETEKEND

drs. S.J.M. Prevoo RA

INHOUD

1. Samenvatting	5
Controleverklaring	
Onafhankelijkheid	
Gehanteerde normenkader	
Goedkeurings- en rapporteringstolerantie	
Evaluatie van fouten en onzekerheden	
2. Belangrijkste controlebevindingen	8
Nadere toelichting van ongecorrigeerde controleverschillen	
Werkzaamheden en bevindingen ten aanzien van geïdentificeerde significante risico's	
Wet Normering Topinkomens (WNT)	
Overige controlebevindingen	
3. Analyse van de jaarrekening	15
Ontwikkeling van balansverhoudingen	
Resultaat boekjaar en financiële positie	
Weerstandsvermogen	
Financiële rechtmatigheid	
4. Overige elementen	19
Frauderisicofactoren	
Naleving van wet- en regelgeving	
Geautomatiseerde gegevensverwerking	
Single information Single audit (SiSa)	
Overige aandachtsgebieden en ontwikkelingen	
Bijlage - geplande en gerealiseerde urenbesteding	24

De strekking van de controleverklaring is goedkeurend voor getrouwheid en goedkeurend voor rechtmatigheid.

Er is geen bedreiging geconstateerd ten aanzien van de onafhankelijkheid van RSM jegens Gemeente Valkenburg aan de Geul.

1. SAMENVATTING

Controleverklaring

De strekking van de controleverklaring bij de jaarrekening 2021 is goedkeurend voor getrouwheid en goedkeurend voor rechtmatigheid. De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV).

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol jaarrekening 2021 van de gemeente Valkenburg aan de Geul en de Regeling Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2021 vallen.

Onafhankelijkheid

Onafhankelijkheid (objectiviteit) is naast vakbekwaamheid één van de pijlers van onze beroepsuitoefening. Nederlands recht, waaronder de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta) en de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO), vereist daarom dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze controlecliënten. Binnen RSM Netherlands Accountants N.V. (hierna: RSM) kennen wij aantal waarborgen die specifiek zijn opgezet om onze onafhankelijkheid te borgen. Periodiek wordt door ons de naleving van interne en externe onafhankelijkheidsvoorschriften en de daarbij behorende waarborgen beoordeeld. Daarnaast moeten onze professionals jaarlijks, alsmede per individuele opdracht, hun onafhankelijkheid schriftelijk bevestigen.

RSM is onafhankelijk van Gemeente Valkenburg aan de Geul en, voor zover bij ons bekend, heeft er zich geen inbreuk voorgedaan op de van toepassing zijnde regels en het beleid ten aanzien van onafhankelijkheid. Ons zijn geen relaties bekend tussen RSM en haar zuster- en/of dochterondernemingen en de member firms van RSM International en Gemeente Valkenburg aan de Geul, die naar ons professioneel oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Wij hebben de aard van de door ons uitgevoerde non-assurance dienstverlening geëvalueerd en geconcludeerd dat er geen sprake is van werkzaamheden die niet zijn toegestaan op basis van de van toepassing zijnde onafhankelijkheidsregels.

Geen verhoogd risico geconstateerd inzake volledigheid normenkader. Normenkader is niet getoetst door een onafhankelijke derde.

Goedkeurings-tolerantie is gebaseerd op de werkelijke lasten. Rapporteringstolerantie is overeenkomstig controleprotocol.

Gehanteerde normenkader

In het normenkader 2021 zijn geen afwijkingen van materieel belang geconstateerd. Naar wij hebben kunnen vaststellen wordt geen verhoogd risico gelopen dat niet wordt voldaan aan de geldende wet- en regelgeving. Daar waar het SiSa betreft wijzen wij op het specifieke karakter van voorbereiding en controle. Binnen Gemeente Valkenburg aan de Geul is het proces ten aanzien van het actualiseren van het normenkader door de ambtelijke organisatie effectief. Hierdoor wordt zekerheid verkregen omtrent de volledigheid van het normenkader. Het normenkader is niet door een onafhankelijke derde getoetst op volledigheid. Dit neemt niet weg dat, op basis van de Kadernota Rechtmatigheid, de volledigheid van het normenkader de verantwoordelijkheid van de gemeente is. In de bevestiging bij de jaarrekening wordt expliciet gevraagd naar een bevestiging ten aanzien van de volledigheid van het normenkader.

Goedkeurings- en rapporteringstolerantie

Een fout wordt als materieel beschouwd indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, de (economische) beslissingen en/of acties die gebruikers op basis van de jaarrekening nemen, zou hebben beïnvloed. Onze werkzaamheden zijn erop gericht een redelijke mate van zekerheid te verschaffen dat fouten die het door ons vastgestelde materialiteitsniveau te boven gaan of die kwalitatief materieel zijn, tijdens de accountantscontrole wordenesignaleerd. Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) stelt de gemeenteraad de goedkeuringstolerantie en rapporteringstolerantie vast die de accountant bij de jaarrekeningcontrole dient te hanteren. De door ons gehanteerde goedkeuringstolerantie is gebaseerd op de werkelijke lasten inclusief de toevoegingen aan de reserves en is berekend op grond van de bepalingen in het controleprotocol jaarrekening 2021 van Gemeente Valkenburg aan de Geul. De rapporteringstolerantie is overeenkomstig het grensbedrag dat door de gemeenteraad in het controleprotocol is vastgesteld.

De door ons gehanteerde toleranties, naar beneden afgerond op duizendtallen, zijn als volgt:

	Goedkeuringstolerantie		Rapporteringstolerantie
Fouten	1% van de totale lasten	€ 694.000	€ 50.000
Onzekerheden	3% van de totale lasten	€ 2.082.000	€ 50.000

Aanvullend wordt vermeld dat een geconstateerde afwijking die naar onze mening kwalitatief relevant is, terwijl deze de rapporteringstolerantie niet overstijgt, in voorkomende gevallen ook wordt gerapporteerd.

De rapporteringstoleranties voor de SiSa-verantwoording wijken af van bovenstaande toleranties en zijn in de betreffende paragraaf van dit verslag beschreven.

Evaluatie van fouten en onzekerheden

Onderstaand zijn de fouten en onzekerheden die de rapporteringstolerantie overschrijden schematisch weergegeven. Wij hebben geen fout voor getrouwheid en rechtmatigheid en één onzekerheid voor getrouwheid en rechtmatigheid groter dan de rapporteringstolerantie in de jaarrekening vastgesteld.

De ongecorrigeerde controleverschillen zijn op de navolgende pagina tekstueel nader toegelicht. De ongecorrigeerde controleverschillen overschrijden individueel en gezamenlijk de goedkeuringstolerantie niet en zijn derhalve niet van invloed op de strekking van de controleverklaring.

Uit hoofde van volledigheid en zorgvuldigheid vermelden wij dat onze controle met een hoge mate, maar geen absolute mate, van zekerheid is uitgevoerd, waardoor het mogelijk is dat tijdens onze controle niet alle fouten ontdekt worden.

Overzicht fouten en onzekerheden		
Fouten	Getrouwheid	Rechtmatigheid
	€	€
	N.v.t.	N.v.t.
Totaalbedrag fouten	N.v.t.	N.v.t.
Onzekerheden	Getrouwheid	Rechtmatigheid
	€	€
Onzekerheid ten aanzien van het ontbreken van een vordering inzake de waterschade	882.000	882.000
Totaalbedrag onzekerheden	882.000	882.000

Er bestaat een onzekerheid voor getrouwheid en rechtmatigheid ten aanzien van de niet-verantwoorde vordering waterschade ter grootte van € 882.000.

2. BELANGRIJKSTE CONTROLEBEVINDINGEN

Nadere toelichting van ongecorrigeerde controleverschillen

Onzekerheid ten aanzien van het ontbreken van een vordering inzake de waterschade

Medio juli 2021 is Zuid-Limburg getroffen door overmatige regenval, hetgeen heeft geleid tot overstromingen en wateroverlast. Met name Gemeente Valkenburg aan de Geul heeft schade ondervonden als gevolg van deze wateroverlast. Naast de geleden schade heeft Gemeente Valkenburg aan de Geul extra kosten moeten maken in het kader van onder andere evacuatie van bewoners en herstel van gebouwen en openbare ruimte. Deze kosten zijn in de jaarrekening 2021 verantwoord. De Rijksoverheid heeft de Regeling tegemoetkoming waterschade in Limburg en het onbedijkt gebied langs de Maas in Noord-Brabant in juli 2021 (Regeling WTS juli 2021) ingesteld om een bijdrage te verlenen in de dekking van de gemaakte kosten als gevolg van de geleden waterschade. Op grond van deze regeling heeft Gemeente Valkenburg aan de Geul recht op gedeeltelijke compensatie van de kosten die gemaakt zijn ter bestrijding van en als gevolg van de wateroverlast. Gemeente Valkenburg aan de Geul heeft hiertoe in 2021 een aanvraag bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RvO) ingediend. Een vordering voor de in 2021 geleden schade en gemaakte kosten heeft de gemeente echter niet opgenomen in de jaarrekening 2021, met als reden dat de gemeente van mening is dat de hoogte van de vordering niet zeker is. Conform artikel 5 van de Wet Tegemoetkoming Schade bij Rampen (WTS) dient namelijk een schaderapport te worden opgesteld door een door de RvO aan te wijzen schade-expert. Een schaderapport is per heden nog niet beschikbaar. Voor de geleden schade ten aanzien van gebouwen, wegen, bruggen, et cetera, is het aanvaardbaar dat nog geen vordering wordt opgenomen, daar de inschatting van de schade aan grote onzekerheid onderhevig is. Wij achten het echter op basis van de aangevoerde kosten en de in de regeling genoemde compensatiecategorieën duidelijk dat compensatie voor kosten is voorzien. Vorenstaande met als grondslag dat kosten een minder onzeker karakter kennen dan bepaling van omvang van geleden schade aan een actief, in combinatie met het feit dat deze kosten volgens een vastgestelde staffel worden vergoed. Op basis van de beste inschatting bedraagt de vergoeding voor de in 2021 als gevolg van de gerealiseerde kosten in het kader van de waterschade € 882.000. Omdat dit bedrag een beste inschatting is en de hoogte van de uiteindelijke uitkering onderhevig kan zijn aan de uitkomsten van het rapport van de schade-expert kwalificeert dit controleverschil als een onzekerheid voor getrouwheid en rechtmatigheid.

Werkzaamheden en bevindingen ten aanzien van geïdentificeerde significante risico's

Als onderdeel van de planning van de jaarrekeningcontrole hebben wij een risicoanalyse uitgevoerd, waarbij wij de significante jaarrekeningrisico's hebben geïdentificeerd. Significante jaarrekeningrisico's betreffen door ons geïdentificeerde risico's waar tijdens de jaarrekeningcontrole bijzondere aandacht aan wordt geschonken. In onderstaande overzichten rapporteren wij over de werkzaamheden die wij ten aanzien van deze significante jaarrekeningrisico's hebben verricht, alsmede de hieruit voortvloeiende bevindingen.

Doorbreking van de AO/IB door de leiding van de organisatie (management override)

Geïdentificeerde significant risico	Het management bevindt zich in een unieke positie om fraude te plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken die anderszins effectief lijken te werken. Hoewel het risico dat het management interne beheersingsmaatregelen doorbreekt in sommige entiteiten groter is dan in andere, is het in alle entiteiten aanwezig. Als gevolg van de onvoorspelbaarheid van de wijze waarop het management interne beheersingsmaatregelen doorbreekt, vormt dit een risico op een afwijking van materieel belang die het gevolg is van fraude en vormt het om die reden een significant risico. Dit betreft een vanuit de regelgeving verplicht frauderisico dat geadresseerd dient te worden tijdens de jaarrekeningcontrole.
Werkzaamheden	<p>Inzicht verkrijgen in het proces inzake het doorvoeren van memoriaalboekingen en het gegevensgericht toetsen van memoriaalboekingen.</p> <p>Inzicht verkrijgen in het betalingsproces en de mate waarin controle-technische functiescheiding is ingericht in dit proces.</p> <p>Inzicht verkrijgen in de wijze waarop het schattingsproces is vormgegeven en het als onderdeel van de gegevensgerichte controlewerkzaamheden specifiek aandacht schenken aan materiële schattingsposten. Het verkrijgen van inzicht in en, waar nodig geacht, het toetsen van transacties met verbonden partijen.</p>

Bevindingen

Wij hebben inzicht verkregen in de gehanteerde dagboeken, alsmede de aard van de journalisering die op deze dagboeken plaatsvinden. Tevens hebben wij het bestaan van het proces omtrent het doorvoeren van memoriaalboekingen getoetst. Op basis van het inzicht in dagboeken en journalisering hebben wij voor de dagboeken waarop memoriaalboekingen plaatsvinden, onderzoek verricht naar de doorgevoerde memoriaalboekingen. Hier komen geen bijzonderheden of aandachtvragende bevindingen uit naar voren.

Op basis van een interview hebben wij begrepen dat een vierogenprincipe wordt gehanteerd in het betalingsproces en bij het wijzigen van crediteurenstamgegevens. Wij hebben vastgesteld dat voor de hoofdbank (BNG Bank) controletechnische functiescheiding is ingericht, maar dat dit vierogenprincipe voor de Rabobank niet systeemtechnisch wordt afgedwongen. Als reactie hierop hebben wij gegevensgerichte controlewerkzaamheden ten aanzien van uitgaande betalingen verricht. Op basis van vorengenoemde controlewerkzaamheden constateren wij geen onrechtmatige betalingen.

Wij hebben inzicht verkregen in de wijze waarop Gemeente Valkenburg aan de Geul het proces ten aanzien van schattingen heeft vormgegeven. Wij hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd ten aanzien van de schattingsposten waarvoor een materieel schattingsrisico is geconstateerd, zijnde de voorzieningen inclusief de debiteurenvoorziening. Hierbij hebben wij door middel van diverse detailwerkzaamheden aansluitingen gemaakt tussen de verantwoording en de meerjarenonderhoudsplannen, alsmede overige onderliggende brondocumentatie. Wij hebben de deskundigheid en objectiviteit beoordeeld van de externe deskundigen die de meerjarige schattingen ten aanzien van de voorziening groot onderhoud hebben opgesteld. Op grond van de uitgevoerde controlewerkzaamheden constateren wij geen materieel restrisico.

Wij hebben op basis van de door ons verkregen controle-informatie ten aanzien van de transacties met verbonden partijen geen bijzonderheden geconstateerd die specifieke aandacht behoeven.

Aanbestedingsrechtmatigheid

Geïdentificeerde significant risico	Indien een aanbesteding niet conform de juiste aanbestedingsvorm plaatsvindt, is dit achteraf zelden nog te repareren, waardoor afwijkingen veelal direct tot afwijkingen voor de rechtmatige besteding van middelen zullen leiden. Daarnaast kennen aanbestedingen een aantal 'grijze gebieden' (overschrijding raamovereenkomst, opknippen van opdrachten, quasi-inbesteding, et cetera) die tot complexiteit kunnen leiden.
Werkzaamheden	<p>Inzicht verkrijgen in het proces dat de gemeente heeft ingericht om te waarborgen dat de organisatie aangaande haar bestedingen voldoet aan de van toepassing zijnde aanbestedingsregels.</p> <p>Uitvoeren van een spendanalyse op de cumulatieve bestedingen over het huidige boekjaar en over de laatste vier boekjaren. Uit deze spendanalyse volgen deelwaarnemingen om vast te stellen dat de bestedingen hebben plaatsgevonden overeenkomstig de van toepassing zijnde aanbestedingsregels.</p>
Bevindingen	<p>Door middel van interviews en het uitvoeren van een lijncontrole hebben wij de opzet en het bestaan van het aanbestedingsproces zoals aanwezig binnen Gemeente Valkenburg aan de Geul vastgesteld.</p> <p>Wij hebben zelfstandig een spendanalyse uitgevoerd op de cumulatieve bestedingen per leverancier voor het huidig boekjaar en cumulatief over de afgelopen vier boekjaren. Tevens hebben wij diverse detailwaarnemingen gedaan waarbij wij voor bestedingen die de gemeentelijke, dan wel de Europese aanbestedingsgrens overschrijden aansluiting hebben gezocht met de onderliggende aanbestedingsdocumentatie. Wij hebben op basis van onze controlewerkzaamheden geen rechtmatigheidsfouten geconstateerd.</p> <p>Wel brengen wij op deze plaats onder uw aandacht dat wij diverse opdrachten vergelijkbaar van aard constateren welke overwegend aan één partij verstrekt worden. In het geval dat een leverancier structureel wordt geselecteerd voor vergelijkbare individuele opdrachten, ontstaat een "preferred supplier" en kan discussie ontstaan of feitelijk sprake is van een overkoepelende overeenkomst. Wij adviseren in voorkomende gevallen in het kader van naleving van de aanbestedingsregels weloverwogen en gedocumenteerd een keuze te maken ten aanzien van het al dan niet afsluiten van een raamovereenkomst en waar nodig advies in te winnen bij een specialist.</p>

Getrouwe en rechtmatige verantwoording van lasten in het Sociaal Domein

Geïdentificeerde significant risico	De decentralisaties binnen het Sociaal Domein (Participatiewet, WMO en Jeugdwet) hebben er in 2015 toe geleid dat gemeenten extra taken kregen toegewezen waar zij niet (optimaal) op waren voorbereid. Het Sociaal Domein is voor gemeenten heden ten dage geen onbekend terrein meer. Echter, wij onderkennen nog steeds een verhoogd jaarrekeningrisico ten aanzien van de lasten in het Sociaal Domein, veroorzaakt door onder meer het feit dat prestatielevering moeilijker dan bij reguliere inkoop kan worden vastgesteld en het feit dat de gemeente van een groot aantal partijen afhankelijk is voor haar (financiële) verantwoording. Dit risico concentreert zich op dienstverlening inzake WMO en Jeugdzorg (bijvoorbeeld hulp bij het huishouden en begeleiding).
Werkzaamheden	Aansluiting van de verantwoorde lasten met de verantwoording vanuit de gemeenschappelijke regeling Tevens vaststellen op welke wijze monitoring ten aanzien van via mandaatregelingen uitbestede activiteiten plaatsvindt.
Bevindingen	<p>Door middel van interviews en het raadplegen van notulen hebben wij de opzet en het bestaan van het proces, zoals aanwezig binnen Gemeente Valkenburg aan de Geul, vastgesteld. Deze bestaan onder meer uit het maandelijks bijwonen van bedrijfsvoeringsoverleggen van de centrumregeling waaraan de activiteiten zijn uitbesteed.</p> <p>Wij hebben zelfstandig de verantwoorde lasten aangesloten met de onderliggende specificaties en overige brondocumentatie afkomstig van derden. Tevens hebben wij de aansluiting vastgesteld met de verantwoordingen van centrumregelingen, welke voorzien zijn van een goedkeurende controleverklaring van de accountant van de centrumregeling. De door de accountant van de centrumregelingen uitgevoerde controlewerkzaamheden hebben plaatsgevonden, uitgaande van de door ons via audit instructies voorgeschreven werkzaamheden en goedkeuringstolerantie. Op basis van de uitgevoerde controlewerkzaamheden constateren wij geen materieel restrisico ten aanzien van deze lasten.</p>

Wij hebben geen tekortkomingen geconstateerd ten aanzien van de verantwoording in het kader van de WNT.

Wij benadrukken dat de onderhoudsvoorzieningen dienen ter dekking van groot onderhoud en dat regulier onderhoud, hoewel begrepen in de meerjarenonderhouds plannen, direct ten laste van de exploitatie gebracht dient te worden.

Wet Normering Topinkomens (WNT)

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij de in de jaarrekening opgenomen WNT-verantwoording gecontroleerd. Wij melden dat wij geen tekortkomingen of afwijkingen in de WNT-verantwoording hebben geconstateerd.

Wij wijzen u voorts op het feit dat de verplichting geldt om de WNT-verantwoording openbaar toegankelijk op internet te publiceren voor een periode van tenminste zeven jaar, als onderdeel van de jaarrekening of desgewenst als apart document. De gegevens moeten vrij toegankelijk zijn en eenvoudig te vinden zijn.

Overige controlebevindingen

Regulier onderhoud in onderhoudsvoorzieningen

In de jaarrekening 2021 van Gemeente Valkenburg aan de Geul is een voorziening voor groot onderhoud gebouwen verantwoord. Deze voorziening dient ter equalisatie van de lasten inzake groot onderhoud dat aan gemeentelijke gebouwen plaatsvindt. De equalisatie vindt plaats doordat jaarlijks ten laste van de exploitatie een vast bedrag wordt gedoteerd aan de voorziening. Het uitgevoerde groot onderhoud wordt vervolgens onttrokken aan de voorziening, en vindt dus niet ten laste van de exploitatie plaats. Deze handelswijze voorkomt dat het jaarrekeningresultaat sterk fluctueert als gevolg van het feit dat groot onderhoud gebruikelijk niet met een vaste regelmaat plaatsvindt. Omdat regulier onderhoud in algemene zin wel met een vaste regelmaat plaatsvindt, bestaat geen noodzaak tot equalisatie van deze onderhoudslasten. De financiële verwerking van regulier onderhoud dient derhalve niet via een onderhoudsvoorziening plaats te vinden, maar rechtstreeks ten laste van de exploitatie te worden gebracht. Naar analogie van vorenstaande vindt geen dotatie aan onderhoudsvoorzieningen plaats voor regulier onderhoud.

Evenals voorgaand jaar hebben wij vastgesteld dat de jaarlijkse dotatie ten aanzien van de voorziening groot onderhoud gebouwen is gebaseerd op het meerjarenonderhoudsplan gebouwen. Dit meerjarenonderhoudsplan omvat zowel de componenten groot onderhoud als regulier onderhoud. Zoals hierboven gesteld, dienen lasten inzake regulier onderhoud rechtstreeks ten laste van de exploitatie gebracht en niet verwerkt te worden via een voorziening.

Wij adviseren om de componenten in de meerjarenonderhoudsplannen te onderscheiden naar regulier en groot onderhoud en de dotatie aan de voorziening te bepalen op grond van de benodigde middelen om het groot onderhoud aan gebouwen te kunnen uitvoeren. Volledigheidshalve vermelden wij dat het saldo van de dotatie en de onttrekking aan de onderhoudsvoorziening in 2021 van financieel beperkte omvang is.

Wij adviseren een contractenregister en verplichtingenadministratie in te richten.

Contractenregister langdurige verplichtingen

Bij de niet uit de balans blijkende verplichtingen staat opgenomen dat als gevolg van het ontbreken van een contractenregister er geen volledig overzicht bestaat van de meerjarige verplichtingen. Wij benadrukken het belang van een contractenregister en verplichtingenadministratie teneinde de gemeente in staat te stellen op elk gewenst moment inzicht te verschaffen ten aanzien van de aangegaan (meerjarige) verplichtingen. Vorenstaande mede ingegeven in het kader van monitoring en sturing op rechtmatige uitputting van budgetten, alsook de relatie tussen aflopende verplichtingen in relatie tot het plegen van aanbestedingen.

3. ANALYSE VAN DE JAARREKENING

Ontwikkeling van balansverhoudingen

De ontwikkeling van balansverhoudingen geeft inzicht in de wijze waarop solvabiliteit en liquiditeit van de gemeente zich ten opzichte van vorig jaar hebben ontwikkeld. Op grond van de voorliggende balans constateren wij dat er sprake is van een positief werkkapitaal, hetgeen betekent dat de gemeente in voldoende mate in staat is om aan haar kortlopende verplichtingen te voldoen.

De belangrijkste mutaties in de balansposities hebben betrekking op de daling in materiële vaste activa ad circa € 5.400.000 welke hoofdzakelijk het gevolg is van de afwaarderingen van vaste activa als gevolg van de wateroverlast. De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar nemen toe als gevolg van de rekening-courant met Stichting Volkshuisvesting Nederland (SVN) is afgesloten in het kader van te verstrekken startersleningen. De daling van het saldo langlopende schulden is het gevolg van de reguliere aflossing boekjaar op opgenomen leningen. De kortlopende schulden nemen toe hoofdzakelijk als gevolg van de afrekeningen inzake Sociaal Domein.

Resultaat boekjaar en financiële positie

Het eigen vermogen van Gemeente Valkenburg aan de Geul is, rekening houdend met het gepresenteerde resultaat boekjaar ad € 3.789.000 negatief, afgenomen tot € 42.625.000. In het kader van de transparantie van de opbouw van het resultaat achten wij het van belang om het resultaat exclusief mutaties in reserves te presenteren. De stortingen in en onttrekkingen aan reserves zien feitelijk op resultaatbestemming die reeds gedurende het jaar heeft plaatsgevonden. Gedurende het jaar heeft netto een onttrekking ad € 1.383.000 aan reserves plaatsgevonden ten gunste van het resultaat. Rekening houdend met deze mutatie, bedraagt het resultaat boekjaar € 5.172.000 negatief.

Wij merken op dat de vermogensdaling het gevolg is van het negatief resultaat boekjaar welke wordt veroorzaakt door de geleden schade en gemaakte kosten in het kader van de wateroverlast. De financiële impact van deze schade en kosten bedraagt volgens de jaarrekening 2021 circa € 6.100.000. Wij merken derhalve op dat wanneer de financiële impact van de wateroverlast buiten beschouwing wordt gelaten er sprake zou zijn van een positief resultaat boekjaar.

Het resultaat boekjaar gecorrigeerd voor toevoegingen en onttrekkingen aan reserves bedraagt € 5.172.000 negatief.

Het verloop van het vermogen is als volgt weer te geven:

Ontwikkeling financiële positie				
	Algemene reserve	Bestemmings-reserves	Resultaat boekjaar	Totaal vermogen
	€ x 1.000	€ x 1.000	€ x 1.000	€ x 1.000
Saldo per 1 januari 2021	3.110	43.636	1.051	47.797
Resultaatbestemming 2020	0	1.051	-1.051	0
Toevoegingen aan reserves	0	8.422	0	8.422
Onttrekkingen aan reserves	0	-9.805	0	-9.805
Resultaat 2021	0	0	-3.789	-3.789
Saldo per 31 december 2021	3.110	43.304	-3.789	42.625

De omvang van het vermogen per ultimo 2021 bedraagt 59,7% van het balanstotaal (ultimo 2020: 62,6%).

Weerstandvermogen

De financiële positie van de gemeente wordt mede tot uitdrukking gebracht in het weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen laat zien in hoeverre de gemeente in staat is financiële tegenvallers op te vangen en toont daarmee de financiële weerbaarheid van de gemeente. In deze paragraaf staat de analyse van het weerstandsvermogen zoals opgenomen in de programmarekening centraal.

Conform het BBV heeft de gemeente een inschatting gemaakt van de vereiste weerstandscapaciteit. In de navolgende tabel hebben wij een samenvatting opgenomen van het weerstandsvermogen van Gemeente Valkenburg aan de Geul.

De weerstandsfactor stijgt als gevolg van een stijging in de beschikbare weerstandscapaciteit. De weerstandsfactor per ultimo 2021 bedraagt 1,29.

Weerstandsvermogen		
	2021	2020
	€ x 1.000	€ x 1.000
Beschikbare weerstandscapaciteit (A)	3.674	3.349
Benodigde weerstandscapaciteit o.b.v. geïdentificeerde risico's (B)	2.851	2.851
Weerstandsvermogen (A -/ B)	823	498
Weerstandsfactor	1,29	1,17

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit op basis van de ingeschatte risico's; deze wordt uitgedrukt in de weerstandsfactor. De hieruit voortvloeiende weerstandsfactor van Gemeente Valkenburg aan de Geul bedraagt voor 2021 1,29. De weerstandscapaciteit kwalificeert hiermee als uitstekend.

Wij constateren dat een risico inzake bijdragen in tekorten van gemeenschappelijke regelingen niet is opgenomen. Wij benadrukken dat diverse gemeenschappelijke regelingen waarin Gemeente Valkenburg aan de Geul deelneemt een zeer beperkt weerstandsvermogen hebben. Hierdoor is de kans groot dat deze gemeenschappelijke regelingen een beroep doen op het weerstandsvermogen aanwezig bij de deelnemende gemeenten in het geval dat een door de gemeenschappelijke regeling geïdentificeerd risico zich manifesteert. In de analyse van de aanwezige weerstandscapaciteit van de gemeente dient derhalve rekening te worden gehouden met vorenstaande.

Financiële rechtmatigheid

Wij hebben als onderdeel van de jaarrekeningcontrole de rechtmatigheid getoetst conform de bepalingen van het Bado en het controleprotocol jaarrekening 2021 van Gemeente Valkenburg aan de Geul. Het controleprotocol inclusief het normenkader is door uw gemeenteraad vastgesteld.

De begrotings-overschrijdingen hebben, gezien hun aard en toelichting, geen invloed op ons accountantsoordeel.

Het normenkader vertaalt zich in een toetsingskader dat als basis dient voor de interne controlewerkzaamheden. In het kader van de jaarrekeningcontrole hebben wij aandacht besteed aan de volgende onderwerpen:

- voorwaardencriterium;
- begrotingsrechtmatigheid; en
- misbruik en oneigenlijk gebruik.

Voorwaardencriterium

De toetsing op de naleving van de wet- en regelgeving is in eerste instantie een verantwoordelijkheid van de gemeente. Door middel van onze controle op de beheersorganisatie, in combinatie met de door ons uitgevoerde gegevensgerichte controlewerkzaamheden, hebben wij vastgesteld dat aan de diverse gestelde voorwaarden wordt voldaan. Daarnaast hebben wij in het kader van SiSa vastgesteld dat ook voor de specifieke uitkeringen aan de gestelde voorwaarden wordt voldaan.

Begrotingsrechtmatigheid

De toe te passen normen voor het begrotingscriterium zijn vastgelegd in de Gemeentewet en moeten door de gemeenteraad zelf nader worden ingevuld. Deze nadere invulling heeft plaatsgevonden middels de zogenaamde 212-verordening. Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat baten en lasten binnen de door de Gemeenteraad gestelde begrotingskaders blijven en dat significante wijzigingen tijdig aan de gemeenteraad worden gemeld. Hierdoor kan tijdig een besluit worden genomen door de gemeenteraad en wordt voorkomen dat het risico wordt gelopen op inbreuk op het budgetrecht van de gemeenteraad.

Indien een wijziging niet meer in het jaar zelf is vastgesteld zijn bestedingen boven het begrotingsbedrag strikt genomen onrechtmatig. Deze overschrijdingen hoeven echter niet in alle gevallen te worden meegewogen in het accountantsoordeel. Voorwaarde hiervoor is dat deze kostenoverschrijdingen duidelijk herkenbaar in de jaarrekening moeten zijn opgenomen.

Wij hebben vastgesteld dat in de programma's "Veiligheid, Toezicht en Handhaving", "Sociaal domein", "Ruimtelijk domein", alsmede ten aanzien van overhead een begrotingsoverschrijding qua lasten groter dan de rapporteringstolerantie heeft plaatsgevonden. Voor een inhoudelijke duiding van de overschrijdingen verwijzen wij naar hoofdstuk 5.4 Analyse van begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid. In deze analyse voor wat betreft rechtmatigheid zijn de overschrijdingen toegelicht, waarmee de gemeente verantwoording aflegt over de rechtmatigheid van de lasten over het boekjaar. Door het vaststellen van de jaarrekening waarin de uitgaven wel zijn opgenomen worden de desbetreffende uitgaven alsnog door de gemeenteraad geautoriseerd. Wij merken op dat op grond van onze controlebevindingen deze begrotingsoverschrijdingen gezien hun aard en toelichting niet meewegen in ons accountantsoordeel.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

In de externe en interne regelgeving zijn diverse bepalingen opgenomen die erop zijn gericht om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Uw gemeente heeft de toets op het misbruik en oneigenlijk gebruik opgenomen in haar interne controlewerkzaamheden. De uitkomst van de toets heeft niet geleid tot bevindingen die invloed hebben op de rechtmatigheid van baten en lasten en balansmutaties. Wij hebben desgevraagd geen signalen vanuit de organisatie ontvangen die wijzen op misbruik en oneigenlijk gebruik.

Uit hoofde van de jaarrekeningcontrole hebben wij geen indicaties van fraude en/of ongeregelheden.

4. OVERIGE ELEMENTEN

Frauderisicofactoren

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij de met governance belaste personen en het management van de gemeente. Deze verantwoordelijkheid betreft ook het onderhouden van een zodanige interne beheersing om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder dat deze afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten. Onze controle is opgezet om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, maar richt zich niet specifiek op het ontdekken van fraude.

Wij hebben een fraudediscussie gevoerd met het controleteam en met het management van uw organisatie waarbij wij de nadruk hebben gelegd op eventuele vermoedens van materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaarverantwoording van uw organisatie. Van het management hebben wij de bevestiging ontvangen dat er geen onregelmatigheden zijn geconstateerd waarbij het management of werknemers die een belangrijke rol spelen bij de maatregelen van interne beheersing zijn betrokken. Noch heeft het management materiële onregelmatigheden geconstateerd als gevolg van doen of nalaten door anderen binnen de organisatie.

Volledigheidshalve vermelden wij dat wij met ingang van de controle over boekjaar 2022 verplicht zijn om bij wettelijke controles in de controleverklaringen nadere informatie op te nemen met betrekking tot onze werkzaamheden inzake fraude en continuïteit.

Voor meer informatie verwijzen wij naar een door de Nederlandse Beroepsorganisatie voor Accountants (NBA) uitgegeven brochure die te vinden is via onderstaande link.

<https://www.nba.nl/nieuws-en-agenda/nieuwsarchief/2021/oktober/brochure-nieuwe-accountantsrapportage-over-fraude-en-continuïteit/>

Naleving van wet- en regelgeving

Wij hebben geen kennis van te rapporteren omstandigheden in verband met niet-naleving van wet- en regelgeving.

Geautomatiseerde gegevensverwerking

Wij zijn op grond van artikel 2:393 lid 4 BW verplicht melding te maken van onze bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van uw geautomatiseerde gegevensverwerking. Bij het uitvoeren van de controle is in dit opzicht niets naar voren gekomen dat aan u moet worden gemeld. Vanuit onze professioneel-kritische instelling bevelen wij aan om cybersecurity en informatiebeveiliging structureel in te bedden in het beleid en een omspannend inzicht te verkrijgen ten aanzien van risico's en daarop geënte beheersingsmaatregelen.

Single information Single audit (SiSa)

De verantwoording van de Single Information en Single Audit (SiSa) is wettelijk verplicht. Wij hebben op grond van artikel 5, vierde lid Bado voor de controle de volgende rapporteringstoleranties gehanteerd per specifieke uitkering:

- € 12.500 (totaal der lasten) indien de omvangbasis kleiner of gelijk is aan € 125.000;
- 10% indien de omvangbasis groter is dan € 125.000 of gelijk aan € 1.000.000;
- € 125.000 indien de omvangbasis groter is dan € 1.000.000.

Voor de SiSa-verantwoording gelden zwaardere rapporteringstoleranties dan voor andere onderdelen van de reguliere jaarrekening. De achterliggende reden hiervan is om vakdepartementen te voorzien van voldoende informatie teneinde de specifieke uitkering vast te stellen en de Algemene Rekenkamer van informatie te voorzien. In het kader van de totstandkoming en controle van de SiSa-verantwoording merken wij op dat, op basis van de door de Accountantsdienst Rijk uitgevoerde review, kritisch wordt gelet op de kwaliteit van de aangeleverde SiSa-verantwoording door de gemeente en de hierop door de accountant uitgevoerde controle.

Wij hebben in onze controle specifieke werkzaamheden uitgevoerd om een oordeel te kunnen verstrekken over de SiSa-verantwoording welke als bijlage bij de jaarrekening is opgenomen. De door ons uitgevoerde werkzaamheden bestaan uit het beoordelen van de interne beheersing en het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden.

In de SiSa-verantwoording is een tweetal verschillende indicatoren opgenomen, te weten:

- indicatoren welke van invloed zijn op de financiële vaststelling;
- indicatoren zonder invloed op de financiële vaststelling.

Voor de indicatoren welke van invloed zijn op de financiële vaststelling geldt dat er een relatie is tussen de jaarrekening en de SiSa-verantwoording. Deze indicatoren zijn door ons getoetst op getrouwheid en rechtmatigheid, eventueel aangevuld met een controle op de deugdelijke totstandkoming. Voor indicatoren zonder invloed op de financiële vaststelling hebben wij, waar vereist, enkel de deugdelijke totstandkoming vastgesteld en derhalve niet de rechtmatigheid.

Op grond van het Bado rapporteren wij in dit rapport over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2021 in het kader van SiSa zijn verantwoord. Wij doen dit door middel van navolgende tabel welke als bijlage bij de SiSa-verantwoording moet worden meegezonden. Deze tabel moet ook worden opgenomen wanneer er geen fouten of onzekerheden zijn vastgesteld.

Bevindingen controle SiSa-bijlage

SiSa-regeling		Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
JenV A12B	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen (SiSa tussen medeoverheden)	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
FIN B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek (deel 2)	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
BZK C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
OCW D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
OCW D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
IenW E20	Regeling specifieke uitkering stimulering verkeersmaatregelen	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
IenW E27B	Regeling specifieke uitkering Brede doelenuitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden)	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
EZK F9	Regeling specifieke uitkering extern advies warmtetransitie	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet - gemeentedeel 2021	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) - gemeentedeel 2021	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) - gemeentedeel 2021	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
VWS H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
VWS H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
VWS H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
VWS H16	Regeling specifieke uitkering IJsbanen en Zwembaden	N.v.t.	€ 0	N.v.t.

Wij adviseren om de inschattingen ten aanzien van (meerjarige) bestedingen in het licht van de huidige inflatie en prijsstijgingen te actualiseren.

M&O beleid inzake aan centrumregeling uitbestede uitvoering Tozo

Gemeente Valkenburg aan de Geul heeft de uitvoering van de Tozo-regeling belegd bij centrumgemeente Maastricht. Onderdeel van de uitvoering van de Tozo betreft het opvolgen van zogeheten IB-signalen ter voorkoming van misbruik van deze regeling. De gemeente Maastricht voert hiertoe op basis van signalen vanuit het Inlichtingen Bureau, werkzaamheden uit. Hiertoe is door de gemeente Maastricht een specifiek plan van aanpak opgesteld om de ontvangen IB-signalen over het boekjaar 2020 en 2021 te controleren. In het licht van de controle van de jaarrekening 2021 van Gemeente Valkenburg aan de Geul, hebben wij de externe accountant van de gemeente Maastricht audit instructies verstrekt ter controle van de uitvoering van de Tozo-regeling. Onderdeel hiervan betreft het kennis nemen van de uitgevoerde werkzaamheden. Er is vastgesteld dat opvolging is gegeven aan IB-signalen. Daar waar van toepassing, heeft de gemeente Maastricht correcties doorgevoerd indien naar aanleiding van deze signalen is gebleken dat onterecht een uitkering is verstrekt. Dit is als zodanig in de financiële verantwoording verwerkt. Volledigheidshalve wordt vermeld er geen in opzet opgesteld M&O beleid aanwezig is. Dit doet echter geen afbreuk aan de hiervoor beschreven werkzaamheden welke de gemeente Maastricht uitvoert.

Overige aandachtsgebieden en ontwikkelingen

Buiten de bevindingen naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole, willen wij tevens aandacht vragen voor onderstaande aandachtsgebieden en ontwikkelingen. Hoewel deze niet of niet direct het gevolg zijn van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden, kunnen deze aandachtsgebieden en ontwikkelingen van invloed zijn op Gemeente Valkenburg aan de Geul.

Actualisatie inschattingen bestedingen als gevolg van inflatie

Het boekjaar 2022 wordt tot op heden gekenmerkt door een sterke economische groei. Deze economische groei heeft een voor Nederland in het laatste decennium ongekennde inflatie tot gevolg. In navolging hiervan adviseren wij om gedurende 2022 de inschattingen ten aanzien van de verwachte bestedingen te blijven monitoren, rekening houdende met het effect dat de inflatie op de begrote lasten, investeringen en overige uitgaven heeft. Vorenstaande met als doel om tijdig sturing te kunnen geven aan de financiële impact van de begrote activiteiten en hiermee gepaard gaande benodigde bijdragen, alsmede aan (meerjarige) investerings- en financieringsbeslissingen, mede in het kader van financiële rechtmatigheid.

Vooruitlopend op de inwerkingtreding van de rechtmatigheidsverantwoording vanaf boekjaar 2023, adviseren wij om het verantwoordingsproces reeds als zodanig in boekjaar 2022 in te richten.

Rechtmatigheidsverantwoording

Volgens recente besluitvorming wordt de rechtmatigheidsverantwoording ingaande boekjaar 2023 ingevoerd. Wij adviseren dienaangaande om het verantwoordingsproces reeds gedurende 2022 als zodanig in te richten. Onderdeel van dit verantwoordingsproces is het vaststellen van de verantwoordingsgrens. Dit betreft een door de gemeenteraad vastgesteld bedrag, waarboven de gemeente de onrechtmatigheden (fouten en onduidelijkheden) moet opnemen in de rechtmatigheidsverantwoording. De verantwoordingsgrens valt binnen de bandbreedte van 0% tot 3% van de totale lasten van de gemeente, inclusief de toevoegingen aan de reserves.

Om de verantwoording omtrent rechtmatigheid op een gedegen wijze vorm te geven en om fouten en onzekerheden ten aanzien van de rechtmatigheidscriteria te voorkomen, is tijdige interne informatievoorziening en daarmee periodieke uitvoering van verbijzonderde interne controlewerkzaamheden van belang. Hierbij wijzen wij tevens op het element IT dat onlosmakelijk verbonden is met de diverse processen binnen uw organisatie en uit dien hoofde ook als zodanig in de interne controlewerkzaamheden dient te worden betrokken.

Tot slot benadrukken wij dat de komst van de rechtmatigheidsverantwoording leidt tot wijzigingen in de controleverordening (artikel 213-verordening) en mogelijk ook tot wijzigingen in de financiële verordening (artikel 212-verordening). Wij adviseren om tijdig voor te sorteren op het actualiseren van beide verordeningen.

BIJLAGE - GEPLANDE EN GEREALISEERDE URENBESTEDING

Voorafgaand aan de start van de controleopdracht maken wij op basis van de reikwijdte en diepgang van de controle-opdracht, in combinatie met onze kennis van de markt waarin uw organisatie opereert, alsmede kennis van de huishouding van uw organisatie, een inschatting van de urenbesteding. Een overzicht waarin de geplande en gerealiseerde urenbesteding wordt geëvalueerd wordt separaat aan de gemeente verstrekt.